

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

№ 292 від 10.05.2002
м. Київ

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
29 травня 2002 р.
за № 463/6751

**Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб
еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді,
станцію юних натуралістів**

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 року № 433 ([433-2001-п](#)) "Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад" і з метою підвищення якості навчально-виховного процесу та рівня організації роботи позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку з надання знань, формування умінь і навичок за інтересами, забезпечення потреби особистості у творчій самореалізації
Н А К А З У Ю:

1. Затвердити Положення про центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцію юних натуралістів, що додається.

2. Міністру освіти Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій:

2.1. Довести Положення про центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцію юних натуралістів до відома керівників позашкільних навчальних закладів системи освіти.

2.2. Сприяти створенню умов для здобуття вихованцями, учнями і слухачами позашкільної освіти з еколого-натуралістичного напрямку з урахуванням специфіки центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів.

2.3. Вжити заходів щодо припинення скорочення мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку та сприяти створенню умов для їх розвитку.

3. Національному еколого-натуралістичному центру учнівської молоді (Вербицький В.В.) здійснювати інформаційно-методичне забезпечення обласних, міських, районних центрів, будинків, клубів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцій юних натуралістів.

4. Скасувати наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2001 № 822 "Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів".

Міністр

В.Г.Кремень

Затверджено
Наказ Міністерства
освіти і науки України
10.05.2002 N 292

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
29.05.2002 р.
за N 463/6751

**Положення
про центр, будинок, клуб еколога-натуралістичної
творчості учнівської молоді, станцію юних натуралістів**

1. Загальна частина

1.1. Центр, будинок, клуб еколога-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів - позашкільний навчальний заклад, основним напрямом діяльності якого є еколога-натуралістичний, що передбачає оволодіння вихованцями (учнями, слухачами) знаннями про навколишнє середовище, формування екологічної культури особистості, набуття знань і досвіду розв'язання екологічних проблем.

Центр, будинок, клуб еколога-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів здійснюють навчання і виховання учнів, вихованців, слухачів у позаурочний та позанавчальний час.

1.2. Центр, будинок, клуб еколога-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів у своїй діяльності керуються Конституцією України ([254к/96-ВР](#)), Законами України "Про освіту" ([1060-12](#)), "Про загальну середню освіту" ([651-14](#)), "Про позашкільну освіту" ([1841-14](#)), іншими законодавчими актами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, наказами МОН, інших центральних органів виконавчої влади, у сфері управління яких перебуває позашкільний навчальний заклад, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, Положенням про позашкільний навчальний заклад, цим положенням і власним статутом.

1.3. Головними завданнями центру, будинку, клубу еколога-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів є:

реалізація державної політики у галузі позашкільної освіти;
створення умов для надання поглиблених знань з основ природничих, аграрних та лісогосподарських наук, професійного самовизначення та самореалізації учнівської молоді;

залучення вихованців (учнів, слухачів) до практичної природоохоронної роботи та інших біологічних напрямів, формування знань, навичок у галузях сільського господарства: квітництво, лісівництво, садівництво, грибівництво, бджільництво тощо;

створення умов для оволодіння вихованцями (учнями, слухачами) знаннями про навколишнє середовище та формування екологічної культури особистості, набуття навичок і досвіду розв'язання екологічних проблем;

залучення вихованців (учнів, слухачів) до науково-дослідної, експериментальної, конструкторської та винахідницької роботи в галузі сільськогосподарських наук;

створення умов для самореалізації і розвитку природних нахилів та інтересів, індивідуальних здібностей вихованців (учнів, слухачів);

задоволення потреб вихованців (учнів, слухачів) у професійному самовизначенні;

пошук, розвиток і підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців (учнів, слухачів);
формування у вихованців (учнів, слухачів) свідомого і відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, навичок безпечної поведінки;
здійснення інформаційно-методичної та організаційно-масової роботи;
просвітницька діяльність.

1.4. Координацію науково-методичної, організаційно-масової та навчально-виховної діяльності центрів, будинків, клубів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцій юних натуралістів здійснює Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН.

1.5. Мова навчання і виховання у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості, на станції юних натуралістів визначається Конституцією України ([254к/96-ВР](#)) і Законом України "Про мови в Українській РСР" ([8312-11](#)).

2. Організаційно-правові засади діяльності центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів

2.1. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів створюються засновником (власником).

Статус державного мають центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів, засновані на державній формі власності.

Статус комунального мають центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів, засновані на комунальній формі власності.

Статус приватного мають центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів, засновані на приватній формі власності.

2.2. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів є профільними закладами.

Профільний центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів спрямовують свою діяльність на залучення вихованців (учнів, слухачів) до практичної природоохоронної роботи та інших біологічних напрямів, формування знань, навичок в галузях сільського господарства: квітництво, лісництво, садівництво, грибівництво, бджільництво тощо.

2.3. Державний та комунальний центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів створюються відповідно центральними, місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування з урахуванням соціально-економічних, національних, культурно-освітніх потреб за умови наявності необхідної навчально-методичної та матеріально-технічної бази, педагогічних кадрів та дотримання санітарно-гігієнічних норм, правил і стандартів.

Державний та комунальний центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів здійснюють свою діяльність після реєстрації статуту.

Створення, реорганізація та ліквідація центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів здійснюються відповідно до Положення про порядок створення, реорганізації і ліквідації навчально-виховних закладів,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.94 N 228 ([228-94-п](#)).

2.4. Засновниками центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів можуть бути:

центральні та місцеві органи виконавчої влади;
органи місцевого самоврядування;
підприємства, установи, організації України та їх об'єднання незалежно від форм власності та підпорядкування та громадяни.

2.5. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів діють на підставі власного статуту, затвердженого засновником (власником).

У статуті зазначаються повна назва центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів, адреса, засновник, підпорядкованість; мета і головні завдання діяльності; основні характеристики методичної та масової роботи, навчально-виховного процесу; права, обов'язки та відповідальність учасників, а також визначаються порядок управління закладом й організації фінансово-господарської діяльності, використання майна, внесення змін та доповнень до статуту тощо.

Статут приватного центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів погоджується з відповідним органом виконавчої влади, затверджується засновником (власником) та реєструється у порядку, установленому законодавством України.

Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів набувають прав юридичної особи з дня реєстрації його статуту.

2.6. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів можуть створювати структурно відокремлені підрозділи (філії), що знаходяться поза межами розташування основного позашкільного навчального закладу і виконують таку саму освітню діяльність, як основний позашкільний навчальний заклад у цілому або за окремими його напрямками.

Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів можуть входити до складу навчально-виробничих комбінатів, професійно-технічних та вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, а також навчально-виховних об'єднань з дошкільними, загальноосвітніми та іншими позашкільними навчальними закладами для формування екологічної культури особистості.

3. Організація позашкільної освіти в центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів

3.1. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів проводять навчально-виховну, організаційно-методичну та організаційно-масову роботу.

3.2. Структура та штати центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів розробляються його керівником у межах затверджених видатків на оплату праці відповідно до встановлених нормативів і затверджуються органом управління освітою, у сфері управління якого перебуває заклад.

Структурними підрозділами закладу можуть бути відділи, лабораторії, оздоровчий табір, бібліотека, навчально-виробничі та творчі майстерні, навчально-дослідні земельні ділянки,

теплично-парниковий комплекс, зимовий сад, тваринницькі ферми та інші підрозділи. Заклад може також створювати відповідні підрозділи для підвищення кваліфікації педагогічних працівників за напрямом еколого-натуралістичної роботи.

Структурні підрозділи закладу діють на основі відповідних положень, що розробляються закладом і затверджуються його керівником.

3.3. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів створюють належні умови для вибору вихованцями (учнями, слухачами) видів діяльності відповідно до їх інтересів та вимог батьків та осіб, що їх замінюють; вживають заходів для залучення вихованців (учнів, слухачів), які потребують соціальної допомоги та соціальної реабілітації; забезпечують їх соціальний захист.

3.4. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів працюють за річним планом роботи, погодженим засновником (власником), реалізують напрями своєї діяльності з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку регіону, інтересів вихованців (учнів, слухачів), потреб сім'ї, запитів інших навчальних закладів, молодіжних і дитячих громадських організацій.

3.5. Навчально-виховний процес у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів, підпорядкованих МОН, здійснюється за типовими навчальними планами і програмами, що затверджуються МОН, а також за навчальними планами і програмами, затвердженими відповідними місцевими органами виконавчої влади.

3.6. Навчальні програми є профільними, що передбачають індивідуальне навчання учнів та навчання у гуртках, групах та інших творчих об'єднаннях. Залежно від специфіки діяльності центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів, відповідного рівня творчого об'єднання учнів навчання може вестися за програмами від одного місяця до кількох років.

3.7. Індивідуальне навчання у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів організовується відповідно до порядку, затвердженого МОН.

3.8. Експериментальні навчальні плани складаються центром, будинком, клубом еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцією юних натуралістів з урахуванням типових навчальних планів.

Запровадження експериментальних навчальних планів, освітніх програм, педагогічних інновацій і технологій здійснюється в установленому порядку.

3.9. Середня наповнюваність груп та інших організаційних форм у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів становить, як правило, 10 - 15 вихованців (учнів, слухачів).

Наповнюваність груп устанавлюється директором центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів залежно від профілю та можливостей організації навчально-виховного процесу, але не більше 25 вихованців (учнів, слухачів).

3.10. Приймання до центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних

натуралістів здійснюється протягом року (у міру закінчення комплектування гуртків, груп та інших творчих об'єднань) за бажанням вихованців (учнів, слухачів) і за згодою батьків або осіб, які їх замінюють, як на безконкурсній основі, так і за конкурсом, умови якого розробляються позашкільним навчальним закладом.

Приймання вихованців (учнів, слухачів) до позашкільного навчального закладу для одержання позашкільної освіти здійснюється на підставі заяви батьків або осіб, які їх замінюють.

До центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів зараховуються вихованці (учні, слухачі) віком від 5 до 25 років. Статутом може передбачатись й інший вік.

3.11. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів проводять навчально-виховну, організаційно-методичну та організаційно-масову роботу диференційовано (відповідно до віку, індивідуальних можливостей, інтересів, нахилів, здібностей, стану здоров'я) з використанням різноманітних організаційних форм роботи: заняття, гурткова робота, клубна робота, урок, лекція, індивідуальні заняття, конференція, семінар, читання, вікторина, екскурсія, експедиція, практична робота в лабораторіях, майстернях, теплицях, на науково-дослідних земельних ділянках, сільськогосподарських підприємствах, а також з використанням інших форм, передбачених статутом закладу.

3.12. Навчальний рік у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів незалежно від форм власності починається з 1 вересня.

Комплектування гуртків, груп та інших творчих об'єднань здійснюється у період з 1 до 15 вересня, який вважається робочим часом керівника гуртка, групи або іншого творчого об'єднання закладу.

Тривалість навчального року у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів встановлюється МОН або іншим центральним органом виконавчої влади, до сфери управління якого належить заклад, за погодженням з МОН.

3.13. Режим щоденної роботи встановлює центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів, враховуючи рекомендації центральних та місцевих органів виконавчої влади, у сфері управління яких вони перебувають.

У канікулярні, святкові та неробочі дні центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів працюють за окремим планом.

Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів забезпечують безпечні умови навчання, виховання та праці.

3.14. Тривалість занять у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів визначається навчальним планом і програмами з урахуванням психофізіологічного розвитку та допустимого навантаження для різних вікових категорій і становить для вихованців (учнів, слухачів):

віком від 5 до 6 років - 30 хвилин;

віком від 6 до 7 років - 35 хвилин;

інших - 45 хвилин.

Короткі перерви між заняттями (уроками) є робочим часом керівника гуртка, групи або іншого творчого об'єднання і

визначаються робочим режимом щоденної роботи закладу.

3.15. Гуртки, секції та інші творчі об'єднання центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів класифікуються за трьома рівнями:

початковий рівень - творчі об'єднання, діяльність яких спрямована на загальний розвиток вихованців (учнів, слухачів), виявлення їх здібностей та обдарувань, прищеплення інтересу до еколого-натуралістичної діяльності;

основний рівень - творчі об'єднання, які розвивають інтереси вихованців (учнів, слухачів), дають їм знання, практичні уміння і навички, задовольняють потреби у професійній орієнтації;

вищий рівень - творчі об'єднання за інтересами для здібних і обдарованих вихованців (учнів, слухачів).

Відповідно до рівня класифікації визначається мета і перспективи діяльності гуртків, груп та інших творчих об'єднань, їх чисельний склад, обирається програма.

3.16. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів, які мають висококваліфіковані кадри, відповідні матеріально-технічні умови, можуть організовувати проведення на своїй навчально-виховній базі виробничої та педагогічної практики учнів, студентів загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів.

Для подальшого розвитку інтересів і нахилів учнів, підтримки їх професійних навичок центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів за умови дотримання правил охорони праці й техніки безпеки організують виконання замовлень підприємств, установ, організацій на виготовлення сільськогосподарської, лісогосподарської, квітково-декоративної продукції, вироби декоративно-прикладного мистецтва. При цьому характер і зміст робіт повинні сприяти формуванню й удосконаленню знань і умінь, передбачених навчальними програмами.

У випадках, передбачених законодавством України, центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів мають право надання платних послуг з певних видів діяльності після отримання у встановленому порядку відповідних ліцензій. Платні послуги не можуть надаватися державним або комунальним центром, будинком, клубом еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцією юних натуралістів замість або в межах освітньої діяльності, визначеної навчальними планами і програмами.

Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів можуть надавати платні послуги за еколого-натуралістичним напрямом діяльності.

3.17. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів можуть організовувати роботу своїх гуртків, груп та інших творчих об'єднань у приміщеннях загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладів, навчально-виробничих комбінатів, підприємств, організацій, наукових установ відповідно до укладених угод із зазначеними закладами та установами.

3.18. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів можуть проводити роботу спільно з науково-дослідними, творчими організаціями, вищими навчальними закладами, створювати лабораторії для творчої, експериментальної, науководослідної роботи з метою розвитку і підтримки стійких інтересів учнів, їх обдарувань і самовизначення

щодо майбутньої професії.

3.19. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів проводять координаційно-методичну роботу, спрямовану на удосконалення програм, змісту, форм і методів діяльності гуртків, секцій, студій, клубів та інших творчих об'єднань, підвищення майстерності педагогічних працівників за напрямами роботи.

У центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів можуть функціонувати методичні об'єднання за напрямами діяльності гуртків, секцій, студій, клубів та інших творчих об'єднань, що охоплюють педагогічних працівників певного професійного спрямування.

З метою удосконалення системи навчання і виховання у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів можуть створюватись методичні ради, комісії, до складу яких входять педагогічні працівники цього закладу та інші учасники навчально-виховного процесу. Діяльність методичних рад, комісій здійснюється відповідно до рекомендацій МОН.

3.20. Згідно з рішенням засновника (власника), на підставі відповідних угод центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів можуть надавати організаційно-методичну допомогу педагогічним колективам, навчальним закладам регіону, молодіжним, дитячим, громадським організаціям.

3.21. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів можуть створювати відповідні підрозділи для підвищення кваліфікації педагогічних працівників за напрямами позашкільної роботи. Підвищення кваліфікації може проводитись у формі курсів, семінарів і за іншими організаційними формами.

3.22. За результатами навчання центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів видають своїм випускникам відповідні документи згідно з Порядком видачі випускникам позашкільних навчальних закладів свідоцтва про позашкільну освіту, затвердженим наказом МОН від 12.07.2001 N 510 ([z0788-01](#)) і зареєстрованим у Мін'юсті 06.09.2001 за N 788/5979.

4. Учасники навчально-виховного процесу

4.1. Учасниками навчально-виховного процесу в центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів є:

вихованці, учні, слухачі, студенти незалежно від місця проживання;

директор, заступники директора закладу;

педагогічні працівники, психологи, соціальні педагоги, бібліотекарі, спеціалісти, які залучені до навчально-виховного процесу;

батьки або особи, які їх замінюють;

представники підприємств, установ, організацій, які беруть участь у навчально-виховному процесі.

4.2. Вихованці (учні, слухачі) центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів мають гарантоване державою право на:

здобуття позашкільної освіти відповідно до їх здібностей, обдаровань, уподобань та інтересів;

добровільний вибір виду діяльності;
навчання у декількох гуртках, групах та інших творчих об'єднаннях центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;

безпечні та нешкідливі умови навчання та праці;

користування навчально-виробничою, науковою, матеріально-технічною, культурно-спортивною, корекційно-відновною базою центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;

участь у різних видах навчальної, науково-практичної роботи, у конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах та інших масових заходах;

представлення в органах громадського самоврядування центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;

вільне вираження поглядів, переконань;

захист від будь-яких форм експлуатації, психічного і фізичного насильства, від дій педагогічних та інших працівників, які порушують їх права, принижують честь і гідність.

4.3. Вихованці (учні, слухачі) центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів зобов'язані:

оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками;

підвищувати загальний культурний рівень;

дотримуватись моральних і етичних норм;

брати посильну участь у різних видах трудової діяльності;

бережно ставитись до державного, громадського і особистого майна;

дотримуватись вимог статуту, правил внутрішнього трудового розпорядку центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів.

4.4. Педагогічні працівники центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів мають право на:

внесення керівництву центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів та органам управління освітою пропозицій щодо поліпшення навчально-виховного процесу, подання на розгляд керівництву закладу та педагогічної ради пропозицій про моральне та матеріальне заохочення вихованців, учнів і слухачів, застосування стягнень до тих, хто порушує правила внутрішнього трудового розпорядку, що діють у закладі;

вибір форм підвищення педагогічної кваліфікації;

участь у роботі методичних об'єднань, нарад, зборів, інших органів самоврядування центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів, у заходах, пов'язаних з організацією навчально-виховної роботи;

проведення в установленому порядку дослідно-експериментальної, пошукової роботи;

вияв соціально-педагогічної ініціативи, вибір педагогічно обгрунтованих форм, методів, засобів роботи з вихованцями, учнями і слухачами;

захист професійної честі, гідності відповідно до законодавства;

соціальне та матеріальне заохочення за досягнення вагомих результатів у виконанні покладених на них завдань;

об'єднання у професійні спілки, участь в інших об'єднаннях громадян, діяльність яких не заборонена законодавством.

4.5. Педагогічні працівники центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів зобов'язані:

виконувати навчальні плани та програми;

надавати знання, формувати вміння і навички з різних напрямів позашкільної освіти диференційовано відповідно до індивідуальних можливостей, інтересів, нахилів, здібностей вихованців (учнів, слухачів);

сприяти розвитку інтелектуальних і творчих здібностей дітей, фізичних якостей відповідно до задатків та запитів вихованців (учнів, слухачів), а також збереженню здоров'я;

визначати мету та конкретні завдання навчання, виховання і розвитку вихованців (учнів, слухачів), вибирати адекватні засоби їх реалізації;

здійснювати педагогічний контроль за дотриманням вихованцями (учнями, слухачами) моральних, етичних норм поведінки і правил внутрішнього трудового розпорядку центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів, вимог інших документів, що регламентують організацію навчально-виховного процесу;

дотримуватись педагогічної етики, поважати гідність вихованця (учня, слухача), захищати його від будь-яких форм фізичного, психічного насильства; своєю діяльністю стверджувати повагу до принципів загальнолюдської моралі;

берегти здоров'я вихованців (учнів, слухачів), їх інтереси, пропагувати здоровий спосіб життя;

виховувати повагу до батьків, жінки, старших за віком, народних традицій та звичаїв, духовних та культурних надбань народу України;

постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну і політичну культуру;

вести документацію, пов'язану з виконанням посадових обов'язків (журнали, плани роботи тощо);

виховувати особистим прикладом і настановами повагу до державної символіки, принципів загальнолюдської моралі;

дотримуватись вимог статуту закладу, виконувати правила внутрішнього розпорядку та посадові обов'язки;

брати участь у роботі педагогічної ради закладу;

виконувати накази і розпорядження керівника закладу.

4.6. Викладачі, керівники гуртків, груп та інших творчих об'єднань закладу працюють відповідно до розкладу занять, затвердженого його керівником.

4.7. Обсяг педагогічного навантаження центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів визначається керівником закладу згідно із законодавством і затверджується для державних і комунальних закладів відповідним органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування, до сфери управління якого належить цей заклад, для приватних - засновником (власником).

Перерозподіл або зміна педагогічного навантаження протягом навчального року здійснюється керівником закладу у разі зміни кількості годин за окремими навчальними програмами, що передбачаються робочим навчальним планом, а також за письмовою згодою педагогічного працівника з дотриманням законодавства про працю.

4.8. Не допускається відвертати педагогічних працівників від виконання професійних обов'язків, крім випадків, передбачених законодавством.

4.9. Педагогічні працівники закладу підлягають атестації, як правило, один раз у п'ять років відповідно до Типового положення

про атестацію педагогічних працівників України, затвердженого наказом Міносвіти від 20.08.93 N 310 ([z0176-93](#)) і зареєстрованого у Мін'юсті 02.12.93 за N 176, із змінами і доповненнями, унесеними наказом Міносвіти від 01.12.98 N 419 ([z0792-98](#)), зареєстрованим у Мін'юсті 15.12.98 за N 792/3232.

4.10. Батьки вихованців (учнів, слухачів) та особи, які їх замінюють, мають право:

обирати і бути обраними до батьківських комітетів та органів громадського самоврядування закладу;

звертатися до органів управління освітою, керівника центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів і органів громадського самоврядування з питань навчання, виховання дітей;

приймати рішення про участь дитини в інноваційній діяльності центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;

брати участь у заходах, спрямованих на поліпшення організації навчально-виховного процесу та зміцнення матеріально-технічної бази центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;

захищати законні інтереси своїх дітей в органах громадського самоврядування закладу та у відповідних державних, судових органах.

5. Управління центром, будинком, клубом еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцією юних натуралістів

5.1. Керівництво центром, будинком, клубом еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцією юних натуралістів здійснює його директор, яким може бути тільки громадянин України, що має вищу педагогічну освіту і стаж педагогічної роботи не менш як три роки, успішно пройшов підготовку та атестацію керівних кадрів освіти в порядку, установленому МОН.

5.2. Керівник, заступники керівника, педагогічні та інші працівники закладу призначаються на посади і звільняються з посад відповідно до чинного законодавства.

5.3. Керівник центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів:

здійснює керівництво педагогічним колективом, визначає структуру закладу, забезпечує раціональний добір і розстановку кадрів, створює необхідні умови для підвищення фахового рівня працівників;

організовує навчально-виховний процес;

підтримує ініціативи щодо вдосконалення системи навчання та виховання, заохочення творчих пошуків, дослідно-експериментальної роботи педагогічних працівників;

забезпечує контроль за виконанням навчальних планів і програм, якістю знань, умінь та навичок вихованців (учнів, слухачів);

створює необхідні умови для здобуття вихованцями (учнями, слухачами) позашкільної освіти;

забезпечує дотримання вимог охорони дитинства, санітарно-гігієнічних та протипожежних норм, техніки безпеки;

розраховується в установленому порядку майном і коштами закладу;

організує виконання кошторису доходів і видатків закладу, укладає угоди з юридичними та фізичними особами, в установленому порядку відкриває рахунки в установах банків або органах Державного казначейства;

установлює надбавки, доплати, премії та надає матеріальну допомогу працівникам закладу відповідно до законодавства;

представляє заклад у всіх підприємствах, установах та організаціях і відповідає перед засновником за результати діяльності закладу;

дає дозвіл на участь діячів науки, культури, членів творчих спілок, працівників культурно-просвітницьких закладів, підприємств, установ та організацій, інших юридичних або фізичних осіб у навчально-виховному процесі;

забезпечує права вихованців (учнів, слухачів) на захист від будь-яких форм фізичного або психічного насильства;

видає у межах своєї компетенції накази та розпорядження і контролює їх виконання;

застосовує заходи заохочення та дисциплінарного стягнення до працівників центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;

затверджує посадові обов'язки працівників центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів;

щороку звітує на конференції колективу закладу про діяльність адміністрації;

несе відповідальність за виконання покладених на заклад завдань, результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження майна, переданого у користування та володіння закладу.

5.4. Керівник центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів є головою педагогічної ради - постійно діючого колегіального органу управління центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів.

5.5. Педагогічна рада центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів:

розглядає плани, підсумки і актуальні питання навчальної, виховної, організаційно-масової та інформаційно-методичної роботи закладу, його структурних підрозділів, гуртків, груп та інших творчих об'єднань, а також питання дотримання санітарно-гігієнічних вимог, забезпечення техніки безпеки, охорони праці;

розробляє пропозиції щодо поліпшення діяльності закладу;

визначає заходи щодо підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, впровадження у навчально-виховний процес досягнень науки і передового педагогічного досвіду;

створює у разі потреби експертні та консультативні комісії за напрямками роботи;

розробляє рекомендації з питань організації навчально-виховного процесу, налагодження міжнародних освітніх та наукових зв'язків;

захищає права педагогічних працівників на педагогічну ініціативу, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, аналізує форми, методи і засоби навчання та скасовує такі, що не придатні для використання в навчальному процесі;

розробляє рекомендації щодо основних напрямів навчально-виховної роботи, схвалює навчальні плани і програми, а також міжнародні освітні програми;

призначає вихованцям (учням, слухачам) персональні та іменні стипендії, гранти;

порушує клопотання про заохочення педагогічних працівників тощо.

Робота педагогічної ради проводиться відповідно до потреб центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів. Кількість засідань педагогічної ради визначається їх доцільністю, але не може бути

менше ніж два рази на рік.

5.6. У центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів діє методична рада, до складу якої входять педагогічні працівники закладу та інші учасники навчально-виховного процесу. Методична рада є дорадчим органом.

Методична рада:

координує науково-методичну, організаційну та практичну діяльність закладу з питань екологічної освіти та виховання, дослідницької роботи в галузі біології, сільського та лісового господарства;

заслуховує повідомлення з питань удосконалення навчально-виховної, організаційно-методичної, науково-дослідної роботи;

вивчає, узагальнює та поширює перспективний педагогічний досвід;

дає експертні оцінки щодо якості навчально-методичної літератури з позашкільної освіти;

обговорює проекти нових навчальних програм, аналізує пропозиції щодо удосконалення діючих;

поширює інновації у системі позашкільної освіти;

приймає рішення про доцільність участі у науково-практичній конференції, симпозіумі тощо.

5.7. Органом громадського самоврядування центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів є загальні збори (конференція) колективу цього закладу.

Засідання загальних зборів (конференції) проводиться не рідше ніж один раз на рік. Рішення зборів (конференції) вважаються правомочними, якщо в роботі бере участь понад 50% її членів.

У період між загальними зборами (конференціями) діє рада центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів, діяльність якої регулюється статутом цього закладу.

5.8. Рада закладу розглядає питання перспектив розвитку центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів, надає допомогу керівництву в реалізації цих планів, здійснює громадський контроль за діяльністю керівництва.

5.9. Загальні збори (конференція) колективу центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів проводяться за участю директора, заступників директора, керівників підрозділів, що входять до складу закладу, наукових та інших педагогічних працівників, які залучаються до навчально-виховного процесу закладу, а також представників учнівського самоврядування, батьківського комітету.

5.10. У центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів за рішенням загальних зборів (конференції) або ради закладу можуть створюватись і діяти піклувальна рада, учнівський та батьківський комітети.

6. Фінансово-господарська діяльність та матеріально-технічна база центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів

6.1. Фінансово-господарська діяльність центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних

натуралістів провадиться відповідно до законодавства та статуту закладу.

6.2. Фінансування державного і комунального центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, приватних закладів - за рахунок коштів засновників (власників).

6.3. Фінансування центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів може здійснюватись також за рахунок додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством.

6.4. Додатковими джерелами формування коштів центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів є:

кошти, одержані за надання платних послуг відповідно до Переліку платних послуг, які можуть надаватися державними навчальними закладами, затвердженого постановою Кабінетом Міністрів України від 20.01.97 N 38 ([38-97-п](#)), та Порядку надання платних послуг державними навчальними закладами, затвердженого спільним наказом Міносвіти, Мінфіну і Мінекономіки від 27.10.97 N 383/239/131 ([z0596-97](#)) і зареєстрованого у Мін'юсті 12.12.97 за N 596/2400;

кошти гуманітарної допомоги;

добровільні грошові внески, матеріальні цінності підприємств, установ, організацій та окремих громадян;

кредити банків;

інші надходження.

Кошти, отримані центром, будинком, клубом еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцією юних натуралістів з додаткових джерел фінансування, використовуються для провадження діяльності, передбаченої статутом.

6.5. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів у процесі провадження фінансово-господарської діяльності мають право:

самостійно розпоряджатися коштами, одержаними від господарської та іншої діяльності відповідно до статуту;

користуватися безоплатно земельними ділянками, на яких вони розташовані;

розвивати власну матеріальну базу, житлові приміщення, мережу спортивно-оздоровчих, профільних таборів, туристичних баз;

володіти, користуватися і розпоряджатися майном відповідно до законодавства та статуту;

виконувати інші дії, що не суперечать законодавству та статуту закладу.

Матеріально-технічна база центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів включає приміщення, споруди, обладнання, засоби зв'язку, транспортні засоби, земельні ділянки, рухоме і нерухоме майно, що перебуває в їх користуванні.

Для проведення навчально-виховної роботи центрам, будинкам, клубам еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станціям юних натуралістів надаються в користування спортивні об'єкти, культурні, оздоровчі та інші заклади безоплатно або на пільгових умовах. Порядок надання зазначених об'єктів у користування визначається місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства.

6.6. Ведення діловодства, бухгалтерського обліку та звітності у центрі, будинку, клубі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, на станції юних натуралістів здійснюється у

порядку, визначеному нормативно-правовими актами.

7. Діяльність центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів у рамках міжнародного співробітництва

7.1. Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів за наявності належної матеріально-технічної та соціально-культурної бази, власних фінансових коштів мають право проводити міжнародний учнівський та педагогічний обмін у рамках освітніх програм, проектів, брати участь у міжнародних заходах.

Центр, будинок, клуб еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станція юних натуралістів мають право укладати угоди про співробітництво, установлювати прямі відносини з органами управління освітою, навчальними закладами, науковими установами, підприємствами, організаціями, громадськими об'єднаннями інших країн у встановленому законодавством порядку.

7.2. Держава створює умови для міжнародного співробітництва центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів шляхом бюджетного фінансування, надання пільг зі сплати податків та зборів (обов'язкових платежів), пов'язаних із закупівлею та ввезенням на митну територію України навчального та виробничого обладнання, приладдя та матеріалів, для здійснення освітньої діяльності.

8. Державний контроль за діяльністю центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів

8.1. Державний контроль за діяльністю центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів здійснюють МОН, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські, районні державні адміністрації, до сфери управління яких належать заклади, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи.

8.2. Основною формою державного контролю за діяльністю центру, будинку, клубу еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станції юних натуралістів є державна атестація закладу, яка проводиться не рідше ніж один раз на 10 років відповідно до Порядку державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів, затвердженим наказом МОН від 24.07.2001 N 553 ([z0678-01](#)) і зареєстрованим 08.08.2001 за N 678/5869.